

PRIKAZI / REVIEWS

**KATIĆ, ELVIRA; MARUNA, MARINA.
BIBLIOGRAFIJA ČASOPISA DIADORA =
THE BIBLIOGRAPHY OF DIADORA
JOURNAL: 1(1959) – 35(2021). ZADAR:
ARHEOLOŠKI MUZEJ ZADAR, 2022.
ISBN 978-953-7484-58-3**

Knjižničarka Arheološkoga muzeja Zadar Marina Maruna i umirovljena knjižničarka Elvira Katić objavile su vrijednu publikaciju *Bibliografija časopisa Diadora*. Monografiju je 2022. godine izdao Arheološki muzej Zadar povodom 190. obljetnice osnutka Muzeja.

Za bibliografsku djelatnost može se reći da često prolazi ispod radara šire javnosti, dijelom zbog nepoznavanja svrhe takvog uratka i nedostatnog znanja o zahtjevnoj metodologiji izrade koja uključuje istraživanje, sabiranje, odabiranje, opisivanje, vrednovanje, klasificiranje i konačno, objelodanjivanje zapisa o knjižnoj ili neknjižnoj bibliografskoj građi.

Za znanstveno područje arheologije u Hrvatskoj postoje podaci da je bibliografski obrađivano, a kao bibliograf istaknuo se i uvaženi Zadrani Aleksandar Stipčević. Međutim bibliografska obrada arheoloških časopisa, sudeći prema knjižničnim katalozima kao izvorima informacija, rjeđa je pojava. Takve su bibliografije najčešće objavljene kao prilog matičnome časopisu, a ne kao samostalna publikacija, primjerice *Bibliografija časopisa Histria archaeologica 1 – 30: 1970. – 1999.* autorice Ondine Krnjak te bibliografija *Sadržaj Diadore od sv. 1, 1959. do sv. 20, 2000.* autorice Branke Nedved. Bibliografija koja se predstavlja idejni je nastavak spomenute. Međutim ono što smo dobili monografijom autorskog dvojca Katić i Maruna obimniji je i složeniji bibliografski uradak.

Građa koja je ovoj *Bibliografiji* poslužila kao izvor serijska je publikacija, tj. godišnjak Arheološkog muzeja Zadar *Diadora*. Obuhvaćeno je razdoblje od 62 godine kontinuiranog izlaženja glasila u kojem, osim djelatnika zadarskog Muzeja, radove objavljuju i stručnjaci iz drugih ustanova Hrvatske i inozemstva koji donose značajne spoznaje iz područja arheologije, povijesti i povijesti umjetnosti. Dodatna vrijednost časopisa jest kategorizacija radova te primjena klasifikacijske sheme koja definira sadržaj rada od broja 10(1998). Novitet je i dvojezično izda-

nje, na hrvatskom i engleskom jeziku od broja 23(2009). Osobit uspjeh predstavlja uključenje *Diadore* od broja 28(2014) u krug renomiranih i kvalitetnih časopisa na *Hrčku* – portalu znanstvenih i stručnih časopisa s otvorenim pristupom, čiji su članci dostupni *online*, a svatko tko se bavi istraživačkim ili znanstvenim radom svjestan je neprocjenjive vrijednosti takve pogodnosti.

Bibliografije podliježu kategorizacijama, pa slijedi prikaz klasifikacije ove *Bibliografije* prema različitim kriterijima. *Bibliografija časopisa Diadora* prema vanjskom obliku izdana je kao samostalna tiskana publikacija; s obzirom na izdavača ili nakladnika to je bibliografija ustanove – Arheološkoga muzeja Zadar, a prema obliku ili vrsti bibliografija članaka iz časopisa, tj. analitička bibliografija. Uzimajući u obzir razdoblje nastanka građe, *Bibliografija* je retrospektivna – popisuje članke nastale u određenom razdoblju; započinje 1959. godinom jer se prvo godište časopisa, bez obzira na to što je objavljeno godinu dana kasnije, odnosi na 1959. godinu, a završava 2021. godine. Prema načinu izrade to je primarna bibliografija jer je rađena uvidom u izvornu građu (*de visu*), tj. pregledavanjem svakog broja časopisa, a ne, primjerice, prelistavanjem kataloga, nekog popisa i slično. Uzevši u obzir kriterij sadržaja i namjene građe, *Bibliografija* je specijalna jer obuhvaća građu iz arheološkog časopisa, pa je usmjerena prema struci, a prema kriteriju predmeta koji obrađuje također je usko stručna – donosi popis radova iz određene struke – primarno arheološke, povijesne i iz povijesti umjetnosti, a potom iz restauracije i konzervacije, muzeologije, dokumentacije i knjižničarstva. Prema značajkama, *Bibliografija* je iscrpna jer teži prikupiti svu građu bez obzira na njezin obim, starost, kvalitetu itd.

Kako je monografija sadržajno organizirana? Od ukupno 147 stranica bibliografski niz započinje od 39. stranice, a prethodi mu opsežan uvodni dio s dvije cjeline koji je predstavljen dvojezično – lijevi stupac na hrvatskom jeziku i desni u engleskom prijevodu.

U prvoj cjelini dan je osvrt na nastanak, povijest i ulogu časopisa *Diadora*. Razmatraju se okolnosti rada Muzeja od 19. stoljeća, kada u Zadru izlaze četiri časopisa s kulturno-povijesnim i arheološkim temama, do prilika nakon Drugog svjetskog rata kada zaderski Muzej u suizdavaštvu s Arheološkim muzejom u Splitu izdaje *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*. Nadalje se ukazuje na razloge pokretanja *Diadore* i na osnovnu tematsku orijentiranost časopisa koja je prisutna do danas.

Kvaliteta uvodne cjeline očituje se u bibliometrijskoj analizi časopisa koja je podatke predočila i tabličnim prikazima i grafikonima, uključujući broj stranica po svesku, popis urednika po godištima, broj članaka po autoru, zastupljenost autora po svesku i omjer kategoriziranih radova. Kao ostale značajke časopisa navode se oblici usporednih podnaslova tijekom godišta, a od oblikovno-izdavačkih obilježja predočeni su vrsta uveza, format tiska, grafičke tvrtke koje su sudjelovale u tiskanju i brojnost naklade. Nisu izostala ni imena osoba zaduženih za dodatnu

obradu i kontrolu teksta: tehničkih urednika, lektora, prevoditelja, korektora te sadržajnih analitičara (klasifikatora), kao i osoba na poslovima grafičkog oblikovanja, računalne obrade i prijeloma.

U drugoj cjelini predočeni su svrha bibliografije, kriteriji izbora i rasporeda građe te opis bibliografskoga zapisa s uputama za korištenje. Navodi se da osnovnu funkciju ove bibliografije – jednostavan pristup i brzo pronalaženje traženih podataka – zadovoljavaju sljedeći kriteriji izrade: popis radova prema određenom znanstvenom ili stručnom te njima srodnim područjima, popis autora koji su objavljivali u časopisu i popis predmetnih odrednica.

Vežano za izbor građe, ističe se da su iz obrade izuzeti prilozi/dodaci (riječ uredništva, upute autorima i sl.), a kao kriterij za raspored građe poslužio je sadržaj članka. Autorice nadalje pojašnjavaju problematiku klasifikacije članka prema sadržaju koja uključuje i razradu dodatnih elemenata za obilježavanje mjesta, vremena i oblika sadržaja te daju osvrt na ulogu kazala i rješavanje višeautorske problematike.

Uvodni dio zaokružuje popis literature korištene u radu koja broji 22 jedinice.

U bibliografiji koja slijedi obrađeno je 438 članaka i 190 autora. Bibliografski niz koji okuplja građu prema sadržaju koristi kao alat klasifikacijski sustav podjele znanja prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji. Takav je način prikaza dragocjen i pozitivno ga diferencira od, primjerice, formalnog niza prema imenu autora, kronologiji izlaženja časopisa i sl. U svakoj stručnoj skupini nižu se bibliografske jedinice pripadajućeg sadržaja abecedno prema prezimenu autora.

Bibliografija je dopunjena dodatnim vrijednim pomagalima koja služe kao pristupne točke bibliografskoj jedinici. Čine ih autorsko, stručno i iznimno korisno predmetno kazalo, koje uz predmet, kao i stručna oznaka, locira mjesto i vrijeme za konkretan primjer obrađenog sadržaja građe. Uz svaki pojam u kazalu naveden je redni broj bibliografske jedinice s kojom je povezan i pretraživ.

Koja je svrha *Bibliografije*? Kao važan instrument u istraživačkom poslu može olakšati pristup informacijama i intenzivirati korištenje radova objavljenih u *Dia-dori* te poslužiti kao značajno istraživačko polazište znanstvenicima raznih disciplina koji se bave proučavanjem primarno zadarskog kraja, a potom Dalmacije, Istre, Like i šire. Uredništvu časopisa nudi pregled realiziranih aktivnosti koje mogu poslužiti kao temelj za usporedbu s uređivačkom politikom i utvrđenim programskim zadacima **časopisa** te tako doprinijeti eventualnoj korekciji i profiliranju buduće uredničke politike.

Cilj *Bibliografije* ujedno je i upoznavanje javnosti sa stručnim i znanstveno-istraživačkim radom te izdavačkom djelatnošću Muzeja. Rezultati arheoloških i ostalih istraživanja predstavljeni javnosti u muzejskom glasilu doprinose promociji ne samo muzejske baštine već arheologije općenito. Ujedno su autorice

izradom *Bibliografije* na primjeren način obilježile dugogodišnje izlaženje kvalitetnoga stručno-znanstvenog časopisa i veliku obljetnicu Muzeja.

Baštinske ustanove i u stručnim krugovima prepoznata AKM-zajednica (arhivi, knjižnice, muzeji) ovom *Bibliografijom* učvršćuju svoju povezanost. Autorice su izradom *Bibliografije* dale vrijedan doprinos primarno arheološkoj te srodnim strukama, bazirajući se i crpeći znanja iz knjižničarske struke kojoj je temelj organizacija znanja i omogućavanje pristupa informacijama. Ova monografija može poslužiti i kao ogledni primjerak kvalitetne, novije bibliografije iz područja arheologije i kao poticaj za izradu ostalih, iz srodnih ili različitih struka.

Vera Vitori
vera.vitori@gkzd.hr